

Drugačijih po smislu odgovora nisam dobio. Za vrijeme procesije i cijelog toga veselog i dragovoljnog ulaženja pod Gospin »jaram« bilo je mnogo fotografiranja čak su i filmske kamere radile. Tada sam opazio dvije mlade, musliman stranjkinje, koje su se fotografirajući nekako, rekao bi čovjek, podrugljivo smijurile. Kad smo se procesijom vraćali prema crkvi, bile su mnogo ozbiljnije. Imam dojam da su, vidjevši sve to, zapazile da je stvar mnogo ozbiljnija nego im se na prvi pogled učinila. Žao mi je da ih kasnije nisam uspio sresti.

Naravno ovo je samo moj dojam, moj doživljaj u tom narodu Božjem. Jedno dublje promatranje moglo bi naći i dublje načine i putove da se znakovitost ovog vjerničkog čina što bolje osmisli, i to da se osmisli baš u onom smjeru i nadahnuću koji živi i djeluje u narodu, da se naime pronikne misao naroda, u njegove osjećaje i doživljavanje pa da se na tome radi, da to raste sve svjesnije i osmišljenije.

fra Gabrijel Štokalo

AMERIČKI FILM »JESUS CHRIST SUPERSTAR«

Ovaj je film uzbudio veliko zanimanje po cijelom svijetu, pa i u crkvenim krugovima. U Rimu su ga gledali mnogi svećenici. Slijedeće je utiske zapisao profesor filozofije na jednoj Papinskoj univerzi toga grada. Čitajući izvještaj o tom filmu dobro se je sjetiti da po liturgiji Krist i njegovo otkupiteljsko djelo biva prisutno na otajstven — ali stvaran — način u vremenu i mjestu gdje se ona obavlja, dok se u filmu ta prisutnost samo glumi. — Nap. ur.

Treba znati da je film nastao na temelju muzičkog igrokaza koji je iz Kalifornije kroz dvije godine prešao u raznovrsne kazališne kuće skoro svih američkih gradova. Kasnije je prerađen za filmsku vrpcu i to u samoj Palestini, što mu daje posebnu prisnost s obzirom da je to Kristova domovina i poprište ratnih nasilja u koja film hoće da smjesti Kristovu žrtvu i poruku. Tko shvati tu vezu, ovaj film neće smatrati profanacijom najdraže nam Osobe, ali je više onih koji misle da u filmu nije smjela iz igrokaza ostati njegova »pop« (-ularna) muzika iako ona tu nije ležerna.

Film je protestantske provenijencije, ali se tvrdi da mu je sav tekst pregledao neki isusovac. Glumci pripadaju raznim kršćanskim vjeroispovijestima. Svrha je filma bila da današnjim ljudima predstavi Isusa i njegovu poruku, a ta je osoba i poruka vrlo malo poznata velikoj većini novodobnoga »kršćanskog« svijeta, da o drugoj velikoj većini naroda i ne govorimo. Već pod tim vidikom film je pozitivan i koristan pothvat kojemu se možemo radovati.

Javni je Isusov život prikazan na temelju evanđeoskog teksta i to tako vjerno da skoro i nema prigovora ni sa strane »najortodoksnijih«. Riječi su Isusa i apostola uzete iz svetog teksta. Gospodin je u filmu, kao i u Evanđelju, uvijek okružen mnoštvom bolesnih, nesretnih i sl. Nije propuštena ni jedna prilika a da se ne ukaže kako je Kristova zadaća osloboditeljska i spasonosna te da je Isus uvijek s onima koji stoje slabije, koji trpe.

Kristovo je božanstvo iz filma upravo očigledno. Npr. u Petrovu priznanju, u izjavi Marije Magdalene, koja iz početka nastupa nekako dvoumice ali je prisiljena reći: »Ovo nije čovjek, ne reagira kao drugi ljudi.« Euharistija je prikazana kao žrtva Kristova tijela i krvi, iako je smještena u prirodu, dakle izvan dvorane posljednje večere, i zgodno spaja obećanje i ustanovu Euharistije. To pravo neće filmu osporiti nijedan poznavalac sedme umjetnosti kojoj nije svrha da zbivanje samo fatografski fotografira.

S tog su stanovišta posebno značajni neki kadrovi filma koji evanđeoske prizore prenose u sasvim moderan i svakidašnji ambijent. Tako Isus izbacuje iz hrama trgovce valutama, oružjem, drogama, bijelim robljem i sl. Kod Isu-

sova se suđenja Herod pretvara u lik koji izrabljuje »la dolce vita« (s pozadnom koja podsjeća na Las Vegas, Acapulco, Cannes i dr). Pilat je odjeven kao nekakav rimski faun i nastupa kao nemoćna kulisa svjetskog auktoriteta u kojoj se može gledati i neku velesilu. Rimski vojnici imaju u rukama mitraljeze što osim kruto izražena realizma može biti simbol još kruće stvarnosti koja divlja tako često među nedužnima. Magdalena, obraćena i skrućena, htjela bi zaustaviti bičevanje Isusa, a to je zaista značajna i ganutljiva nakana.

Najdublje se dolma osoba Jude, koga igra jedan crnac, zbog čega su mnogi od njih protestirali ali se auktori filma brane da time nikako nisu htjeli poniziti ni osuditi crnu rasu nego upravo pokazati njezino zagonetno trpljenje. Strašna je ta ličnost, nekakvo utjelovljenje tragičnosti ljudskog roda. Neki ga smatraju glavnim licem, pravim protagonistom cijelog filma, dotično njegove svrhe. Trenutak je njegove izdaje popraćen silovitim nastupom bojnih kola i naletom bombardera koji siju smrt. Judina zemlja, a to nije samo Palestina, isplaćuje dug njegova grijeha. Kao toliko drugih filmskih frekvenca i ta je nedorečena i traži od gledalaca mnogo razboritosti i istinoljubivosti da film ne primjenjuju nepravedno. Kad se Juda hoće da objesi, upravlja prema nebu stravičan pogled i tragičan upit: »Ako je bilo predviđeno i unaprijed određeno da jedan od Njegovih bude izdajica, zašto je to palo baš na mene?« Vjekovno je to pitanje nebrojenih pred neshvatljivim Božjim odlukama.

Završetak je filma izveden vrlo misaono i zaista majstorskim umijećem. Na Golgoti blista u svjetlu Križ pod koji se vraćaju glumci tog filma, sada kao obične, bilo koje osobe. Zadnji dolaze oni koji su igrali Magdalenu i Judu. Taj se u potpunoj šutnji još jedanput prodorno obazire na Križ i tako ulazi u autobus neke arapske tvrtke. Film pušta neka svatko misli što hoće. Kao da se zadovoljava time što je predočio vjekovni nemir Kristove domovine, a tu u nekom smislu tvori cijela Zemlja na koju je došao božanski Otkupitelj, ali koja još ni izdaleka nije prihvatila taj dar.

Publika, u kojoj sam se nalazio, pratila je čitav film tišinom koja je nešto govorila. Mnogi su i plakali. Kruži glas da je film pokazan i papi te da ga je zadovoljio. O filmu se raspravljalo na rimskim univerzama. Nitko nije mogao obesvrijediti njegovu silnu poruku našem naraštaju i njegovoj budućnosti.

P. F.

